

De sempre l'Orient

Poesia

Daodejing. El llibre del dao i del de

Laozi

Traducció i comentaris de Séan Golden i Marisa Presas. Publicacions de l'Abadia de Montserrat / Servei de Publicacions de la UAB. Barcelona, 2006

Roger Costa-Pau

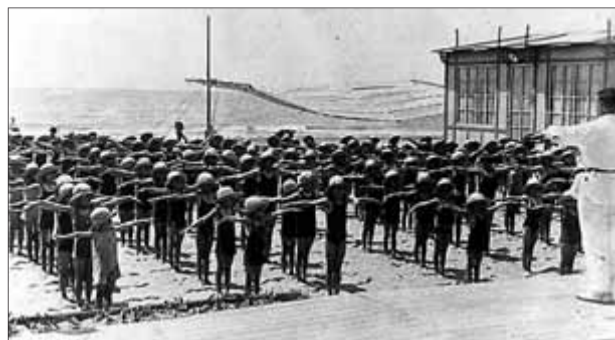
Ben poc en sabem, d'aquí estant, de la poesia xinesa antiga, per no dir moderna o contemporània. I menys encara de la tradició artística i filosòfica de l'Orient, amb profunditat, i en tota la seva riquesa i la seva complexitat. En coneixem, en tot cas, petites referències, alguns noms concrets, fragments específics i passatges determinats, sovint de manera llunyana i estereotipada. Però hi ha hagut i hi ha entre nosaltres experts i expertes, estudiosos, editors, traductors i traductores que d'uns anys ençà han començat a ensenyar un material més que valuós que contribueix amb tot el rigor a anar omplint aquest gran buit que per a molts podia semblar irreversible. El volum que teniu a les mans, *Daodejing, el llibre del dao i del de*, n'és una mostra clara. Com també ho va ser, per exemple, el llibre de Shi Bo que du per títol *Estacions i càntics: poemes de les dinasties Tang i Song*, aparegut l'any passat en versió catalana de Núria Periago i de mans de Publicacions de l'Abadia de Montserrat i *Biblioteca Serra d'Or*. Justament Publicacions de l'Abadia, al costat del Servei de Publicacions de la UAB, té avui un protagonisme capdavanter en la difusió de textos literaris i filosòfics orientals a través de la col·lecció *Clàssics de l'Orient*.

Filosofia i metafísica. Poesia i pensament. El buit i la saviesa. El cel i la terra com a metàfora del tot. El visible i l'invisible. L'ànima, la matèria i els valors socials, polítics i morals que embolcallen la vida dels homes i de les dones des de la percepció i la lucidesa d'un savi daoista (i del corrent de pensament que des d'ell se sustenta) per a qui "el *dao* engendra l'u; l'u engendra el dos; el dos engendra el tres i el tres engendra totes les coses. Totes les coses porten el *yin* damunt les espatlles i el *yan* als braços; tots dos es fonen amb l'energia vital per crear l'harmonia...". I afegim-hi tants altres aspectes relacionats amb una teoria

singular sobre el món, sobre la natura i sobre la relació que els humans tenen (o construeixen) amb el poder. En tots els sentits, *Daodejing* pot ser una sorpresa més: l'edició inclou els vuitanta-un passatges pròpiament dits que conformen el llibre i un comentari específic sobre el text col·locat a la pàgina esquerra que situa el lector en el clima idoni per a copsar la idea principal que s'hi desplega. També profitosa —no només pel seu caràcter divulgatiu i d'aportació de pistes bàsiques— és la introducció, extensa i detallada, que hi signen els traductors i curadors de l'obra, Marisa Presas i Séan Golden.

Imatge del 'Daodejing', de Laozi. SP

Imatge reproduïda a 'Els mestres de la República' cedida per l'Associació de Mestres Rosa Sensat. SP

L'escola de la República

Assaig

Els mestres de la República

Raimon Portell

i Salomó Marqués

Ara Llibres. Barcelona, 2006

Ferran Aisa

Els mestres van ser els grans benefactors d'una societat mancada de cultura i amb un gran nombre d'analfabetisme. La gran innovació pedagògica dels primers compassos del segle XX va fer aparèixer una generació de mestres que, amb el referent d'Europa, va crear una escola nova i moderna adaptada als nous temps.

Els mestres de la República, de Raimon Portell i Salomó Marqués, és un homenatge a totes aquelles persones que van lluitar per construir una escola que formés ciutadans lliures, cultes i amb veu pròpia. Portell és periodista i escriptor i Marqués és professor del departament de pedagogia de la Universitat de Girona i anteriorment ja havia publicat un esplèndid estudi dels mestres de l'exili.

L'actual assaig fa un recorregut per la història de l'escola catalana del segle XX: els mestres innovadors i les experiències educatives. Els dos autors exposen les teories i pràctiques més avançades de la renovació

pedagògica dels Montessori, Decroly, Dewey i Freinet. Aquesta renovació pedagògica va tenir els seus primers èxits en la creació de l'Escola de Bosc i l'Escola del Mar, la constitució del Patronat Escolar i la Comissió de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona. La majoria dels projectes escolars de la Mancomunitat van quedar inèdits a causa de la dictadura de Primo de Rivera. L'adveniment de la Segona República Espanyola i la reconstrucció de la Generalitat de Catalunya van significar un gran suport a l'educació. El 1931 es posaven en marxa a Barcelona onze grups escolars i un any més tard entrava en funcionament l'Institut Escola.

Portell i Marqués no solament presenten un treball ben documentat, sinó que han cercat el testimoni de mestres i alumnes de les escoles. L'educació republicana es manifestava a través d'una nova pedagogia de respecte a l'infant, els seus temps, els seus ritmes i la capacitat d'entendre l'entorn. Els autors també parlen de l'escola de la guerra i la revolució. Era una escola laica, mixta i racional, que recollia tant les experiències de l'Escola Moderna de Ferrer i Guàrdia com les més innovadores de l'escola activa. Tot un món cultural que es va ensorrar amb la victòria franquista.

Poema sobre Mallorca

Poesia

Focs follets

Marià Aguiló

Edició a cura d'Andreu Gabriel
Estudi de Margalida Tomàs
Arola Editors. Tarragona, 2006

Teresa Pous

Marià Aguiló i Fuster (Ciutat de Mallorca, 1825-Barcelona, 1897) va ser un membre destacat de la cultura catalana del segle XIX. Estudià dret, però es dedicà als estudis filològics, a la recerca bibliogràfica i a les tasques de bibliotecari a Barcelona.

La trama d'aquest poema sobre la història de Mallorca es desenvolupa en tres indrets. L'Almudaina serveix per relatar fets de la conquesta de l'illa, les coves d'Artà per exposar pensaments científics i filosòfics i Miramar per referir-se a la religió. Aguiló es refereix a la imaginació poètica i al poder de la poesia per al coneixement de la veritat, als límits del coneixement científic i filosòfic, i els relaciona amb la fe, i a la idea que el coneixement provoca tristesa.

Després de dubtar de si escriure'l en castellà o *lemosí*, Aguiló es decidí pel català i va fer un intent de recuperació de la llengua catalana. La seva condició de xueta el determinà sempre i va mantenir amb la seva terra una relació d'amor-odi.

Les rondalles i llegendes són importants en aquest poema que vol reflectir una doble referència simbòlica: el jo poètic i Mallorca. I, tal com indica Margalida Tomàs, les influències de Schiller, Heine, Hegel, Staël i Goethe són presents en parts de l'obra. El llenguatge arcaic i un cert caos expositiu dificulten la lectura d'aquest poema declarat romàntic.

De l'amor, la independència i altres dimonis

Narrativa

L'illa afortunada

Joan Prats Sobrepere

Premi Pere Calders
Proa. Barcelona, 2006

Laura Castillo

“En fi, m'ha semblat que us agradaria conèixer aquesta història”. Amb aquesta frase senzilla, Joan Prats clou

L'illa afortunada, la novel·la amb què va guanyar el premi Pere Calders 2005.

Amor, misteri, aventura, drama, exotisme i reflexions entorn de la poca adequació entre els Estats i les nacions són els elements que conformen *L'illa afortunada*, la primera novel·la de Prats. Molts ingredients per a una recepta que, de tant en tant, queda mancada de sal.

Un amorf relotger del nord, casolà, plàcid i apocat,

es veu de sobte submergit en una aventura al més pur estil d'Indiana Jones (amb passadissos secrets i escenari tropical), intentant salvar els seus nebots d'un intent de revolució a les llunyanes illes Còlquides.

Com els romàntics, Prats situa l'acció de la narració en un indret llunyà i exòtic: Melanèsia, situada al Pacífic. La història dels protagonistes està íntimament lligada a la història d'aquestes illes i la

seva lluita per esdevenir Estat. Potser és aquest l'element més difícil d'encaixar en la narració. Fer versenblant per al lector un escenari llunyà del qual té poca o cap informació.

L'illa afortunada és una narració protagonitzada per dones fortes, oceàniques, i homes més aviat anodins. Precisament és a través dels ulls i el cor d'un d'aquests homes que ens arriba la història. Prats utilitza aquí el

mateix ardit que Cervantes i és un narrador accidental, Tevaki Xenòpulos, qui transcriu les cartes i pensaments del protagonista. Un ardit que li permet viatjar en el temps i l'espai de manera més lliure mantenint la primera persona del singular.

Massa lenta per descriure-la com només una novel·la d'aventures, inclou passatges en què l'autor posa un peu en l'assaig. Les aventures dels protagonis-

tes semblen un pretext per iniciar una reflexió sobre aspectes més transcendents. A través dels monòlegs interiors i reflexions, introdueix el debat entorn al fet nacionalista, la violència per assolir la representació estatal de les nacions i la problemàtica de la descolonització. Una reflexió difícil en què Prats evita amb encert caure en els blancs i negres, victimitzant unes parts i estigmatitzant-ne unes altres.